

מדינת ישראל
הכנסת

פ.פ.

פרוטוקול מס. 14 / ג'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום
ג', ז' בשנת תשי"ח - 28.1.58, בשעה 9.00

נכחים - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- נ. ארדיטי
- ד. הקטין
- נ. צ. הדאל
- פ. זוארץ
- ה. יהודה
- י. כמיס
- ש. כפרי
- י. נץ
- י. ניצני
- ד. נצר
- ד. צברי
- א. שוסטק

מזכירים:

מר רזזנטל - מטעם משרד המשפטים
מר גלמן - היועץ המשפטי של משרד הבריאות

מר ס. ארדיטי - ב"כ משרד החקלאות, המדור לזבלים
ד"ר ס. ברנד - ב"כ הוועדה להיגיינה ציבורית של ההסתדרות הרפואית
מר ד. גפן - מנהל המחלקה לתברואה שבשריית תל-אביב
ד"ר דון - הרופא המחוזי, מחוז תל-אביב
מ. ס. ליליען - מהנדס, מנהל שירותי התברואה במשרד הבריאות

נסדר-היום: א) חוק לתיקון פקודת רופאי-שיניים, תשי"ח-1957 (סיום החוק)
ב) המזבלה בחיריה.

חוק לתיקון פקודת רופאי שיניים

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ס. ארם:

מר רוזנטל: קבלתי אתמול את הפרוטוקול האחרון על ישיבת הוועדה וראיתי כי נתקבל הטקסט של החוברת המבולה, בו נזכר שהיה אחרת. אני מבקש לתקן זאת.

הי"ד מ. ארם: אני אקרא את הטעיפיים.

1. בטעיף 7 לפקודת רופאי שיניים, 1945, אחרי טעיף קטן (ה), יבואו טעיפיים קטנים אלה:

(ו) מי שלא הגיש בקשה למתן תעודת-היתר לעסוק בריפוי שיניים תוך התקופה שבה היה רשאי להגיש כפי שנקבעה בטעיף קטן (א), רשאי הוא להגיש תוך 3 חדשים מיום תחילתו של חוק זה, והמנהל רשאי לתת לו תעודת-היתר כאמור אם נוכח שביום האחרון של התקופה, כפי שנקבעה בטעיף קטן (א), נתקיימו במבקש התנאים הנקובים בפסקאות (1) עד (3) לאותו טעיף קטן (א) ונתקיימו בו התנאים האחרים הנקובים בו, והוא בעל השכלה תיכונית; אולם רשאי המנהל, מסיבות יוצאות מן הכלל, לתת תעודת-היתר כאמור אף אם אין המבקש ממלא את התנאים שבפסקאות (1) (2) ו-(3) למעיף קטן (א), ואף אם אינו בעל השכלה תיכונית, לאחר ששמע על כך את חוות דעתה של ועדה מייצגת שנתמנתה על ידיו.

חושבני שהטלים "מסיבות יוצאות מן הכלל" הסופיעות כאן, לא נתקבלו.

ב"צ הרמל: אני מציע להצביע את הצעתי.

הי"ד מ. ארם: אם כן, אחלק את הצעתך לשלושה חלקים.

(א) לפחוק את הפיפא המתחילה במלים "ונתקיימו בו התנאים האחרים הנקובים בו" ולכתוב במקומה: "ונתקיימו בו התנאים הנקובים בפסקאות (4), (5) ו-(7) לאותו טעיף קטן והוא למד במסד שתי שנות לימודים בבית ספר לריפוי שיניים שהכיר בו המנהל ועמד בבחינה שהכיר בה המנהל".

ה צ ב ע ה

בעד הצעה א' של חבר הכנסת הרמל - 2

נגד - 1

ה הצעה לא נתקבלה

הי"ד מ. ארם: אם לא תתקבל הסתייגותו מציע חבר הכנסת הרמל הצעה ב' לפחוק את הפיפא "אולם רשאי המנהל, מסיבות יוצאות מן הכלל, לתת תעודת-היתר כאמור אף אם לא מילא המבקש את התנאים שבפסקאות (1) (2) ו-(3) למעיף קטן (א), ואף אם אינו בעל השכלה תיכונית, לאחר ששמע על כך את חוות דעתה של ועדה מייצגת שנתמנתה על ידיו".

ה צ ב ע ה

בעד הצעה ב' של חבר הכנסת הרמל - 2

נגד - 1

ה הצעה לא נתקבלה

היו"ר מ. ארם: אם לא תתקבל הסתייגותו פאיע חבר הכנסת הרצל הצעה ג': במקום "לאחר ששמע על כן גם יורה דעתה של ועדה מייצגת שנתמנתה על ידי" יבוא "אם הוועדה המייצגת שנתמנתה כאמור בסעיף קטן (א) הסליצה על כך".

ה צ ב ע ה

בעד הצעה ג' של חבר הכנסת הרצל - 2

נגד - 70

ה הצעה לא נתקבלה

ד. נצר: הצעתי היתה להוסיף לסעיף ו' את הסוף של סעיף ז'.

היו"ר מ. ארם: אנו נצביע גם הצעה זו.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חברת הכנסת נצר - 3

נגד - 70

ה הצעה לא נתקבלה

א. שומסק: הואיל ועשינו רביזיה, אני מציע שהחוק יתקבל ללא שום תוספות. בסעיף 1 לא מופיע התנאי של "השכלה תיכונית".

היו"ר מ. ארם: אנו נצביע סעיף 1(ו) כמוצע ע"י הממשלה, האומר:

"(ו) מי שלא הגיש בקשה למתן תעודת היתר לעמק בריפוי שיניים תוך התקופה שבה היה רשאי להגישה כפי שנקבעה בסעיף קטן (א), רשאי הוא להגישה תוך 6 חדשים מיום תחילתו של חוק זה, והמנהל רשאי לתת לו תעודת היתר כאמור אם נוכח שביום האחרון של התקופה, כפי שנקבעה בסעיף קטן (א), נתקיימו במבקש התנאים הנקובים בפסקאות (1) עד (3) לאותו סעיף קטן (א) ונתקיימו בו התנאים האחרים הנקובים בו."

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 1(ו) כמוצע ע"י הממשלה - 6

בעד הנוסח הסתורן - 5

סעיף 1(ו) כמוצע ע"י הממשלה - נתקבל

ה ס ת י י ג ו ת: לחברי הכנסת הרצל, ניצני, נצר, צברי והקטין.

היו"ר מ. ארם: סעיף 1(ז). (קורא את הנוסח שבחברת הכחולה).

א. שוסטק:
אני מציע לכתוב בסוף סעיף זה, בקטגוריית החיל
במלים "אולם רשאי המנהל", כדלקטן: "אולם
רשאי המנהל לתת תעודת היתר כאמור לאחר שמיעת חוות דעתה של הוועדה
המיעצת".

זוהי פרשה שאנו רוצים לחטל אותה; זוהי פרשה
של כמה עשרות אנשים שחיים בארץ שלא קבלו היתר עבודה בו בזמן שלאחריים
העניקו היתר כזה ללא השכלה תיכונית. לגבי עולים חדשים הנמצאים בארץ
ואשר זבואו בעתיד אני מטיל את התנאי של השכלה תיכונית.

היו"ר מ. ארם:
לגבי סעיף 1(ז) יש שתי הצעות: א) ההצעה
המוצעת בחוברת הכחולה; ב) הצעת חבר הכנסת
שוסטק - לכתוב: "לאחר שמיעת חוות דעתה של הוועדה המיעצת".

ד. נצר:
אינני רוצה לפגוע בעולים החדשים, ואינני רוצה
לתת זכות-יתר למאחרים. בעניין זה אין לי שום
סתירה, העודן אני רוצה להקטין את התקופה; שם כתוב "לא יאוחר
משלוש שנים מיום תחילתו של החוק האמור", ואילו אני רוצה לקבוע "לא
יאוחר משנתיים...". או עד שנת 1960. בשנת 1960 אנו נחטל את הפרשה
הזו, הייתי רוצה להוסיף סעיף אשר בו יהיה כתוב שהתיקון הזה הוא
סופי ואחרון.

היו"ר מ. ארם:
אני מציע לקבל את התיקון של חברת הכנסת נצר,
האומר: "לא יאוחר משנתיים מיום תחילתו של
חוק זה ועד 1960". אנו נצביע את שתי ההצעות.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה המוצעת בסעיף 1(ז) שבהוברת הכחולה
- 6 - עם התיקונים של חברת הכנסת נצר
- 5 - בעד הצעת חבר הכנסת שוסטק לאותו סעיף

ההצעה המוצעת בסעיף 1(ז) שבהוברת הכחולה - נתקבלה

הסתריגות לחברי הכנסת ארם, ארדיטי, שוסטק, כמיס.

מר נעמן:
זוכרים אתם שבישיבה הקודמת ביקש שר הבריאות,
לאחר שהועלתה ההצעה למסור את הסמכות לשר
הבריאות ולא למנהל הכללי, להשאיר את הסמכות בידי המנהל אשר הוא גם
מנהל השירותים הרפואיים. השאלה היא, אם המנהל משוכנע שהאדם ממלא
את התנאים, המנהל מטנה את הוועדה על מנת שהיא תיעץ לו; למעשה
היא קובעת את דעתו של המנהל.

ד. נצר: האם אתה בעד חוות דעת או המלצה?

מר נעמן: אני בעד חוות דעת. היו לנו מצבים קשים מאוד,
כי למנהל לא הייתה הסמכות ויצא שהוא חיכה עד אשר
הוועדה המיעצת נתנה את הסכמתה.

המנהל יכול לקבוע את האנשים הסמטיים לו. אם הוועדה לא ממליצה לתת היתר כזה, הוא אינו יכול

מר רוזנטל:

לתת אותו.

אין זה סוד שוועדת השירותים הציבוריים קבלה את חוות הדעת של משרד הבריאות. פה כתוב בפירוט "לאחר שישמע חוות דעת של הוועדה המייעצת שנתמנתה על ידו".

ר. נצר:

קודם לכן הייתי נגד תיקון החוק הזה ולא קבלתי את הנוהג של משרד הבריאות כלפי חוק זה, ואילו עתה, אני עוזרת לתיקונו משום שרצוני לסיים פרשה זו.

אני רוצה לבקש להסביר נקודה אחת. ענין ההשכלה התיכונית לא היה בחוק המקורי. בתיקון שהתמשלה הביאה מוצעת החמרה רק לגבי העולים החדשים. לגבי העולים שעלו לארץ ונתנו להם היתר ב-1954, אין החמרה כזו. מה אומר לנו הנסיון? - ישנה ועדה שממליצה לאחר שהיא חוקרת, בודקת וכו'; היא מחליטה אם להמליץ או לא.

א. שוסטק:

ישנן שתי הצעות: (א) הצעה כפי שהיא מוצעת בחוק: "אם הוועדה המייעצת שנתמנתה כאמור בסעיף קטן (א) המליצה על כך..."; (ב) "אם הוועדה המייעצת שנתמנתה כאמור בסעיף קטן (א) נתנה חוות דעת...".

הי"ר מ. ארם:

ה צ ב ע ה

- 7 - בעד הצעה א'
- 6 - בעד הצעה ב'

נתקבל הנוסח שבסעיף 1(ז) כמוצא בחוברת הכחולה

לחברי הכנסת

ה ס ת י ג ו ת

מכל מקום יש צורך בהשלמת החוק הזה. אני מציע הוספת סעיף קטן (ח) בהשלמת החוק, והוא:

מר רוזנטל:

"(ח) הוראות הסעיפים הקטנים (ג) (ד) ו-(ה) יחולו על מבקש תעודת-היתר ועל מי שקיבל תעודת-היתר לפי הסעיפים הקטנים (ו) ו-(ז), הכל לפי הענין".

ה ו ח ל ט לקבל סעיף קטן (ח).

אני מצטערת אדוני היושב-ראש, לא הצבעת את ההצעה שלי בחוק זה.

ר. נצר:

ביחס לבעיית ראש-העין אני רואה לומר כי התנהגותנו לענין זה איננה בסדר. ועדת המשנה דוחה את הדיון מדי פעם בפעם. אמרתי שיש צורך למנות יושב-ראש אחר של ועדת המשנה, במקומו של חבר הכנסת ישעיהו הנמצא כעת באבל. אנשי ראש העין סובלים ואנחנו לא מטפלים בהם.

הי"ר מ. ארם:

אין שום טעם למנות יושב-ראש אחר. נחכה עד שבוע הבא. אנו עוברים כעת לסעיף השני שבסדר-יומנו -

סזבלת חיריה.

ג. בעיית מזבלת חיריה

הי"ר מ. ארם: לפרשה זו היו כמה שלבים. השלב הראשון - הפניה של תושבי קרבת המקום של המזבלה; (ב) סיור בלתי-מוצלח שנתקיים לפני 3 חדשים, וזה באשמת המנגנון של הכנסת משום שהוא שכח לשלוח את ההזמנות לחברי הוועדה; (ג) הדיון שהיה בוועדה בנוכחות משרד הבריאות ועיריית תל-אביב; (ד) הסיור למזבלה שנתקיים אצלם. בסיור זה הייתי אני ועוד חבר ועדה - חבר הכנסת חיים יהודה - שנענה.

ועתה, יושבים אתנו מר ארדיטי - ב"כ משרד החקלאות, המדורר לזבלים; ד"ר ברנד - ב"כ הוועדה להיגיינה ציבורית של ההסתדרות הרפואית; מר גפן - מנהל המחלקה לתברואה שבעיריית תל-אביב; ד"ר רוק - הרופא המחוזי, מחוז תל-אביב; מר ליליען - מהנדס, מנהל שירותי התברואה במשרד הבריאות.

לפני שאתן את רשות הדיבור רצוני למסור לכם את תוכן מכתבו של הכימאי הראשי במשרד המסחר והתעשייה. (קורא את המכתב) מכיוון שלא הזמנו את באי-כח משרד המסחר והתעשייה, מצאתי לנחוץ להביא תוכן מכתב זה לידיעתכם.

ד"ר ברנד: אינני רוצה להיכנס לכל הבעיות האלה, אם יש סכנה או לא, אלא אדבר על הפתרון האחד - ולא חשוב מאיזה צד הוא בא. אומרים שכדאי להפוך את האשפה לקומפוסט, להפכו לזבל ואחר כך למכרו לחקלאים. ביחס לזה אני אומר כי בניין אחד אינו יכול לעכל יותר מ-5% (מר ליליען: 18%). זאת אומרת שצריך יהיה לבנות 5 בנינים.

מהו השטח שהחברה זקוקה בכדי לעכל את החומר?

מר ליליען: השטח להקמת המכון שהחברה זקוקה הוא 50 דונם, ולרשות העיריה עומדים כיום 300 דונם.

ד"ר ברנד: זאת אומרת שהם יהיו מסוגלים לעבד את כל החומר הזה.

הביאו פעמים רבות דוגמאות כיצד זה נעשה בארצות אחרות. הנה, בהולנד, למשל, המקום של המזבלה נמצא בריחוק של 230 ק"מ. (מר גפן: 170 ק"מ). ובזמן העיבוד של החומר אין ריבון, אין זבובים, אין רוח?

הי"ר מ. ארם: אבקשן, ד"ר ברנד, לא לשאול שאלות אלא להסביר.

ד"ר ברנד: הסיפור אותו ראינו אתמול, איננו רע. כל זה היה טוב אם המקום היה נמצא רחוק משטח המגורים. השיטה בפרניצ'יפ איננה רעה. ועתה, השיטה השנייה של כיסוי האשפה בבולדוזרים: ביחס לזה רצוני לומר שמשתמשים בזה עד אשר מגיעים לנקודת רוויה. רק בהתחלה זה טוב, אבל לאחר שמתאספות מאות טונות של אשפה, ודאי שאין זה טוב. ולכן אני מגיע לידי מסקנה, שיש צורך במשרפות.

אומרים כי עולה 5 לירות בכדי לשרוף טונה אשפה. לדעתי, אין זה נכון, כי הזבל הוא חומר שניתן להישרף. ואם בונים את זה לפי השיטה המודרנית: יבוש הזבל ואחר כך לשרוף אותו. מזה לא יוצא עשן, ואם יש עשן אז יש פתרון לזה - פילטרציה. יש בידי חוברת המתארת שם כיצד זה נעשה בשווייצריה.

לדעתי שיטת הבולדוזרים איננה שיטה טובה.

ב. ארדיטי:

רצייתי לשמוע מה הן התלונות?

ד"ר ברנד:

התלונות באו מצד אנשים אשר אינם יכולים לישון בלילות, והם עלולים לקבל אלרגיה מהריחות שבחיריה ומקוה-ישראל. אינני רופא שמטפל בחולים, אבל הרופאים מספרים שבאים אליהם חולים בעלי נסיה למחלות של ריאות ודרכי הנשימה, וזה כתוצאה מהריחות הבאות מכיוון המזבלה שעל יד תל-אביב.

ב"צ הרצל:

האם זוהי חוות דעת?

ד"ר ברנד:

זוהי חוות דעת של רוב הרופאים.

היו"ר מ. ארם:

היתה לנו פניה מצד 120 רופאים אשר הם קובלים על כך.

מר ארדיטי:

אני יכול לומר כי חקרתי את השאלה הזו גם מצד זה. חקרתי אותה משך 15 שנה. קראתי את כל הדוקומנטציה בעניין זה. יש שם אי-דיוקים, כוזבים, סילוף עובדות, ולא אעסוק בזה עכשיו כי אם אמסור את העובדות כמו שהן.

בגרמניה, בזמן מלחמת העולם, הוציאו פקודה לכל העיריות המונות 350 אלף נפש, להוציא את הפסולת לצרכי התעשייה. עכשיו, הממשלה הגרמנית הוציאה פקודה שניה לכל העיריות המונות למעלה מ-10 אלפים נפש, להקים משרפות. בקרתי גם בצ"כיה, בפרברי פראג, גם שם נוהגים לשרוף את הפסולת; לא אוכל להגיד שהיתה לי הרגשה טובה מהמשרפה. שוחחתי עם האנשים והסבירו לי שמפעילים את המכון הזה לא רק לשריפת הפסולת אלא גם לניצולה. נהגו בשיטה זו ב-1948. והנה, לפני שנתיים הוציאה הממשלה פקודה האוסרת שריפת הזבל.

לפני דין-וחשבון של הוועדה הבין-לאומית אשר קבעה שלאחר שבדקה את פעולת המשריפות, כי היא אינה מבטיחה את הצד החיוני של העניין. ובספר החדש שהופיע בבריט-המועצות לפני שנתיים, כתוב, כי שיטת המשריפות לא התפשטה או לא התרחבה. בסוף המאה הקודמת, הקימו בהמבורג שבגרמניה, משריפה, ומכל המפעלים האלה קיימים רק שניים. כל היתר אינם קיימים עוד. לעומת זאת, לפני שנת וחצי התקיימה ועידה בין אירופאים בת 400 איש, ושם נתקבלה החלטה מפורשת של כל הפורום הזה, לעודד את שיטת המשריפות. המרכז הוא בצ'ריך, שוויצריה. אולם איטליה, אנגליה ועוד כמה ארצות, אף אחת אינה מזכירה ואינה רוצה לדעת על שריפות.

בזמן האחרון הגיע דו"ח מעיריית אדינבורג, ופה בדקו במיוחד את הרנטגיליות של השריפה והם הגיעו לידי מסקנה שלא כדאי לשרוף את הפסולת.

צריך להשקיע על כל תושב מ-40 עד 80 מארק גרמני רק על בניה, ואילו הטיפול צריך לעלות 12 מארק לכל תושב. בנדמן-אכן שבגרמניה, יש כמות יותר גדולה של פחם, והיא עוזרת לשריפת האשפה.

מדברים על זיהום האויר, אני מצטער על כך לא נגעו בשאלה באיזו מידה זיהום זה גורם. לדעתי, צריך לבדוק אם זה כך או אחרת.

כמות האשפה המנוצלת בארצות השונות היא כך: בהולנד - 30% של אשפה, בצרפת - 25% של אשפה. בהולנד הקים משרד החקלאות מוסד על ידו, המחלק הלוואות לעיריות בלי רבית, ביחד עם הקמת המפעלים האלה חוייבו העיריות להקים מפעלים לניצול האשפה.

אצלנו יש כבר ניצנים כאלה; קיימים גרעינים של ארגון דומה לזה. כאשר קראתי בעתונות על התלונות, מיד פניתי ובקשתי להשמיע את דעתי ואת ידיעותי בשטח זה בפני הוועדה הבין מוסדית.

קראתי בעיון רב את דברי מר ליליען שמסר בכתב והתרשמתי יפה מאד, ואני מודה על כך כי זה בהחלט מחייב אותם. אומר רק זאת בכנות, כי אין זה מספיק; זהו מה שיכול לתרום משרד הבריאות. לדעתי, צריך להוסיף ולהוסיף הצעות לפתרון הבעיה.

ודאי שועדת השירותים איננה ועדה מבצעת, אבל אתם יכולים להמליץ על איזה שהוא פתרון. אני מציע להקים ועדה בין-משרדית: פנים, מסחר ותעשייה, חקלאות ובריאות. ידוע לי שישנה נטייה להקמת ועדה כזו, אבל ועדת השירותים יכולה להמליץ על כך ואז המשרדים יהיו בעד זה. נוגע בבעיה זו משרד הבריאות, והוא סוען בצדק. הצד החקלאי שבדבר: בארץ, כיום, בעלי החי אשר אפשר לקבל מהם את המכסימום, אז זה קצת יותר ממיליון קוב זבלים; כיום הצרכים הם כפולים. עדיין בהמות יגדלו בשנים הבאות, ויש לקוות שההפרש הזה בין הצרכים והניצול ילך ויגדל, ואל לנו לזלזל בכך. לפי הערכתי זה יכול להוסיף למעלה ממיליון קוב לשנה.

יש תברואנים האומרים אצלנו שמספיק אם נכסה את האשפה יום יום. הרשו לי, רבותי הרופאים, שאינני בטוח במאת האחוזים שבדבר זה הוא טוב. אמנם זוהי התקדמות ניכרת, ויש לנרץ על צעד זה מצד העירייה, אך אין זה מספיק. ידוע מתוך מחקרים שנעשו בחו"ל, שאשפה שנרקבת, מושכת חולדות ועכברים למרות שהיא מכוסה באדמה. אנחנו מוכרחים, כדי לדחות את המכה הזו, להכניס עד כמה שאפשר אורור. נוצרות פטריות לבנות מתוך העובש, הן בלתי טעימות והן מבריחות את הזבובים העכברים ועוד. באשפה טריה יש תמיד זבובים.

ועוד: אנחנו יודעים שמכל הפגעים האלה, ישנו פגע נוסף והוא, תולעים. ידוע לכל שכלי 45 מעלות חום התולעים אינם מתים.

אחת השיטות הטובות ביותר היא, השיטה ההולנדית, והיא אינה מושלמת עדיין.

הציוד הקיים כבר בארץ עלה רבע מיליון לירות; בעלי המפעל סוענים שהם מקווים, והם כמעט בטוחים שהם יגיטו את חצי מיליון הלירות הדרושות לצורך השלמת המפעל. לא באתי אליכם בהצעה שתמליצו על כך. אבל רצוני לציין שחייב להיות פיקוח תבוואתי, וזהו צו בל יעבור.

בכדי לעמוד על המשמר, מספיק אם הטמפרטורה תהיה בגובה של 50 מעלות, אז לא יהיו תולעים וביצי זבובים. אם מספיקים להפוך את האשפה במשך 3 ימים, אזי אנו בטוחים שלא יהיו תולעים.

בחיפה התנהל מו"מ בין בעלי הון פרטי, וביום ג' שעבר סוכם באופן חירובי, שהעירייה קבלה את התנאים של בעלי ההון והחווה נחתם. הטיפול הוא לפי השיטה הדנית. עיריית חיפה הקצתה 15 דונם בקרבת העיר. אשר לירושלים, קיים איזה שהוא הסדר פרוביזורי בין העירייה והסוכנות להקצות שטח בקרבת צובה, אם אינני טועה.

ד"ר רונן:

אינני רוצה להיכנס לפרטים הטכניים אותם פירטו גם מר ליליען וגם מר ארדיטי. תכניות אלה אינן חדשות והן ידועות לנו זה שנים רבות. אבל אני רוצה להזכיר את האספקט הרפואי, ונדמה לי כי בוועדה זו לא היה הסבר כזה.

שמענו מד"ר ברנד, ואף אני יודע, כי היו פרסומים רבים מאנשים שאינם רופאים, וגם מרופאים, על הנזק שעלולים לגרום הגזים או שכבר גורמים לאוכלוסייה שבסביבת המזבלה.

לפי דעתי, כל הפרסומים הללו היו מחוסרי הוכחות. מכל מקום, אין בכורנת להגן על השיטה המתנהלת בחיריה, משום שאני חושב ששיטה זו היא פסולה, יש לתקנה וכו'. ואינני אומר כי זה גורם נזק לגריאות העם, וכי זה גורם למחלות, או שהיו גם מקרי מוות כתוצאה מכך. לא נעשה בארץ שום מחקר בכיוון זה, אולם בחו"ל נעשו מחקרים לאו דוקא בקשר למזבלה אלא בכיוונים תעשייתיים. חושבני שאנו יכולים ללמוד ממחקרים אלה. ישנן חוברות המנתחות בעיה זו. עיינתי במספר שקבלתי מאמריקה. שם מדובר על החקירות שנעשו ועל ההשפעה על המחלות העלולות לפרוץ בדרכי הנשימה וגם מחלות אקוטיות. ואכן קרו שני מקרי אטון כאלה, אך הם היו יוצאים מן הכלל; האחד קרה בבלגיה ב-1930 והשני באמריקה ב-1938.

על המזבלות אין חקירות מדעיות. בניו-יורק, למשל, יש 200 טון פיה, ואתם יכולים לשער כיצד זה נראה.

התוצאה היא - ואני מצטט: אנשים רבים מניחים כי האינספרציה לזהרם האויר עלולה לגרום למחלות של דרכי הנשימה, כמו: ברונכיט או דלקת ריאות או שחפת. ההוכחה החותכת היא, שאין תומכים בשריפת הזבל. נעשו נסיונות עם הפועלים שעובדים במפעלים, ונוכחו לדעת כי לכל ההשערות האלה אין שחר. ועוד: הנסיונות הראו גם כי זה לא גורם למחלת הסרטן. יש לי פה מספרים מדוייקים על כל הגזים המתהווים כתוצאה משריפת האשפה.

ועוד מלה רצוני לציין, כי אני מתפלא על הפסורמים שניתנו ע"י הרופאים.

מר גפן:
רצוני להוסיף מלים ספורות: אינני רופא ונכל זאת אומר, כי אינני בטוח שמדע הרפואה הוא מדע מדוייק. המדע לא מתפרסם על פי שמועות: מישהו שמע שמישהו שמע שאדם פלוני חלה. כל זה צריך להתבסס על מחקר, אחרת זה לא מובן, ואי-אפשר לדבר באופן כה מופשט.

דובר כאן על חולדות, כמו-כן הובאו כאן תמונות מהמזבלה. לדעתי, כל זה מיותר; התמונות מטעות, ואף תמונותיהם של כוכבי הזליווד מטעות. הרי אפשר לגשת למקום המזבלה ולראות מקרוב, ומדוע לראות מתוך תמונות?

באשר לחולדות, הרי גם זאת תוכלו לראות אם יש או אין חולדות. בעיר יש חולדות, ואילו במזבלה אין חולדות. אילו היו חולדות, ודאי שהיינו נוקטים באמצעים להשמדתן.

ביחס למה שנאמר על כיסוי הזבל והטקטורים, רצוני לומר הרופאים אינם חייבים לדבר על דברים אחרים מחוץ לרפואה, כי אין זה מענינם. הבולדוור עושה מלאכה נאה, ומובן הוא שמכונית האשפה אינה יכולה לעלות על ערימות האשפה, משום שגלגליה הם מגומי. הבולדוור עולה על האשפה ומדק אותה לאדמה. בכל הארץ מפוזרים מאות ואלפים טנקטורים, אולם כשעיריית תל-אביב היתה צריכה לקבל טנקטור אחד, היה זה כקריעת ים סוף - ואולי קריעת ים סוף היתה קלה יותר - עד אשר היא קבלה אותו. במשך חמשת השנים שעברו הוציאו פי כמה וכמה 50 אלף דולר לצרכים אולי לא כל כך חיוניים כמו לצורך זה.

אני אומר, אל נהיה ניזונים משמועות, כי זה רק משפיע על הציבור, מטעה אותו ונוצררות בעיות.

ד"ר ברנד:
מדובר כאן על בריאות וחיסול האשפה. על בריאות קשה לדבר, כי היו הגזמות בדברים על סרטן ומקרי מוות. במשך שנים רבות הרופאים ממליצים ללכת לאויר צח.

מר ארדיטי הביא דוגמאות ממה שנעשה
בברית-המועצות, שם מטליצים על משרפות. דובר כאן על קומפוסט. רצוני
להוסיף ולומר כי בגרמניה מצאו כי זה איננו משקי. הנה, באמריקה
התחילו לעשות משרפות (מר ליליען: הם מפסיקים לעשות זאת).

אני מודה לכל האנשים שנתנו לנו מושג
לגבי האחריות וההמלצות שלנו. אנו

היו"ר מ. ארם:

נחזור לכמה וכמה הצעות.

הזמן קצר והמלאכה מרובה. יש לנו שני
משרדים אשר עלינו לדון על התקציבים
שלהם. אנחנו צריכים להיות מכוונים לכך, ולכן אני מציעה לדחות כל
בעיות אחרות.

ר. צברי:

ועדת הכספים תמנה ועדת משנה ותשב
עם הוועדה המתאימה לתקציב המשרדים.
טרם קבלנו ידיעה על כך; ברגע שנקבל, אנו נשב על מדוכת התקציב של
שני המשרדים.

היו"ר מ. ארם:

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15.